

EGY ÉVTIZED

SOROS A SZÍNHÁZÉRT

Ennek a folyóiratnak évi másfél-két számát - a tizenkettőből - néhány éve a most tíz-esztendő Sörös Alapítvány fizeti. Amikor beköszöntött a demokrácia - és vele a sajtóstruktúra szükségyszerű megrendülése -, mi egy kicsit későn kapcsoltunk. Még végigjártuk a mamutkiadóhoz tartozó lapok kötelező kálváriáját, még egy ideig azt hittük, hogy ezentúl a helyzetünk csak annyiban változott, hogy úgy csinálunk jó folyóiratot, ahogyan valóban szeretnénk.

Mire rádöbbsentünk, hogy ezen természetesen tartott kötelességünk mellett jó lesz elmélyednünk a gazdasági rendeletek és mutatók sűrűjében, egyszerűen az életben maradás halovány esélyéért - már régen nagy volta baj. Az állami szervek nemhogy nem párnázták ki pénzzel szellemi tőkénket, de majdnem elűszott - az utolsó minisztériumi kiadó útvesztőiben - az is, amit tényleg, igazán mi magunk hoztunk össze.

A viharos gyorsasággal és a magunk számára is meglepő eltökéltséggel végrehajtott önállóulás - „lepattanás”, kimenekülés stb. - pillanatában támadt „likviditási problémánk” (ezt a kifejezést is remekül használjuk ma már) áthidalására kértünk először pénzt a Sörös Alapítványtól. A kapott összeg épp annyi időre volt elég, míg megszerveződött a laptámogatások újabb - részben minisztériumi - rendszere. Sínen voltunk.

Azóta is így van ez: minden évelején likviditási problémák, Sörös-pénz, aztán az egyéb pályázatok, és megint csak sínen vagyunk néhány hónapig. Már senki sem morog a szerkesztőségben, ha két színikritika között egy költségvetést vagy egy elszámolást kell összedobni. Hát ennyi az önös érdek ebben az évfordulós köszöntésben...

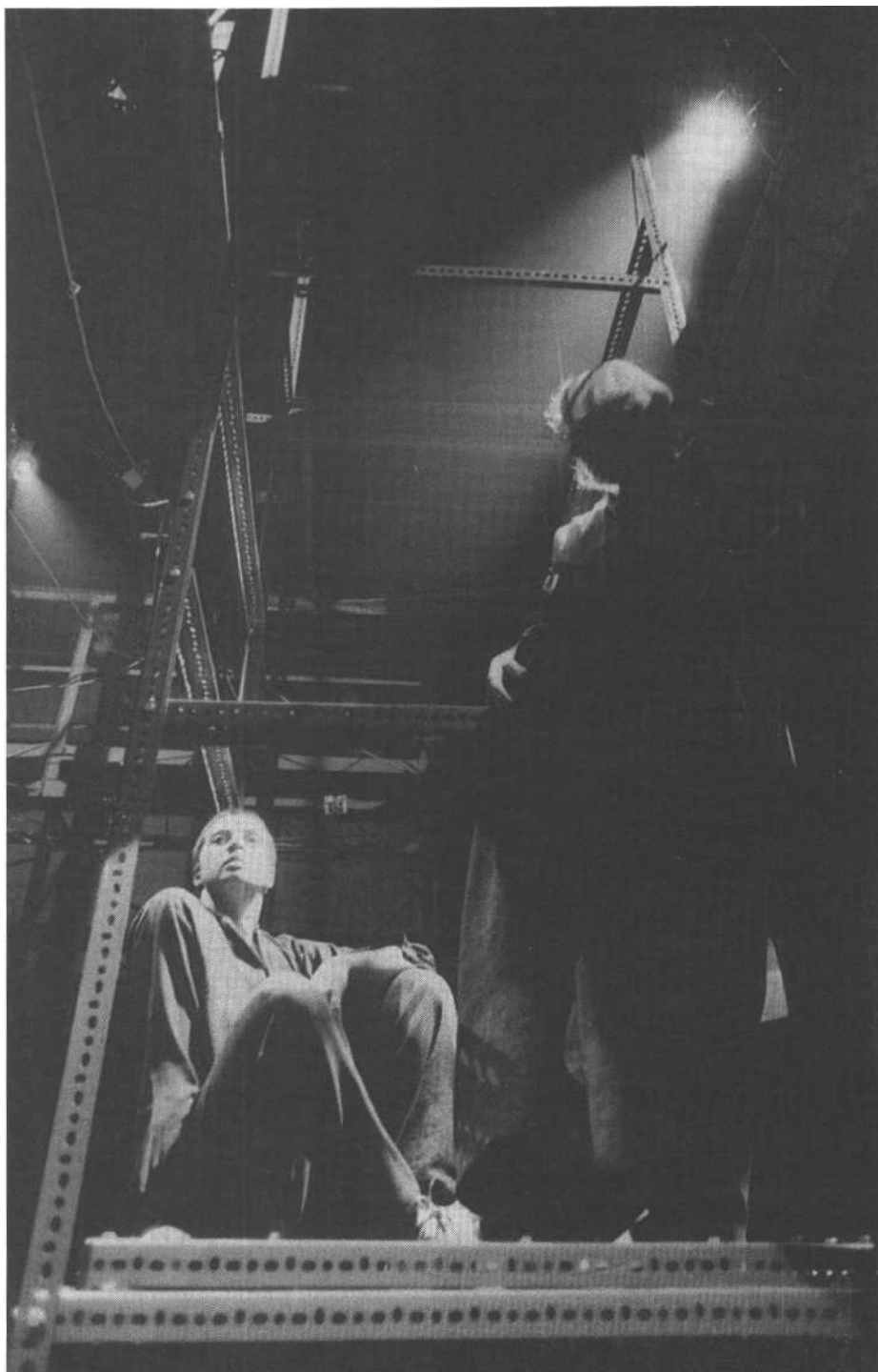
Már amennyiben tényleg önös... Mert ha körülnézünk immár szakmai házunk táján, mintha látnánk néhány csoportot, színházat, társulatot, amely hasonló vallomást tehetne. Legfeljebb hosszabb időre tekinthetne vissza, némelyikük pontosan arra a tíz évre, amióta a Sörös Alapítvány létezik. A manapság legrangosabbnak tekinthető alternatív színházi csoportokról van szó, azokról, amelyek nemcsak az elindulást, majd a stabilizálódást köszönhetik a Sörös Alapítványnak, hanem közvetett módon azt is, hogy a hivatalos kultúráirányítók támogatásának ténye már régen nem, legfeljebb mennyisége képezheti vita tárgyát.

Nem volt egészen politikamentes - bár nemis volt tisztán politikai - az a tendencia, ahogyan

Sörösök a kísérletező színházak mögé álltak. Ha idesorolok néhány nevet, alighanem érthetővé válik, mire gondolok: Arvisura Színház, Bóbita Bábszínház, Dunaújvárosi Bemutatószínpad, Egyetemi Színpad, Gödöllői Színjátszó Stúdió, A Hold Színháza, JATE 8.15-ös Csoport, Karinthy Színház, Komédióm Színház, Merlin Színház, Monteverdi Birkózókör, Olescher és a Multi Média Színház, R.S.9. Stúdiószínház, Stúdió K.

Színház, Szekszárdi Német Színpad, Szkéné Színház, Tanulmány Színház, Térszínház.

A régebben létezők közül nem egy Sörös-segítséggel - pontosabban annak révén - bírta rá ugyanis a hivatalos kultúrpolitikát, hogy létezését tudomásul vegye, a színházművészet részének tekintse, következésképp anyagilag is támogassa. Felesleges részletezni, tudjuk mindannyian, hogy a fentebbi felsorolásban szereplők

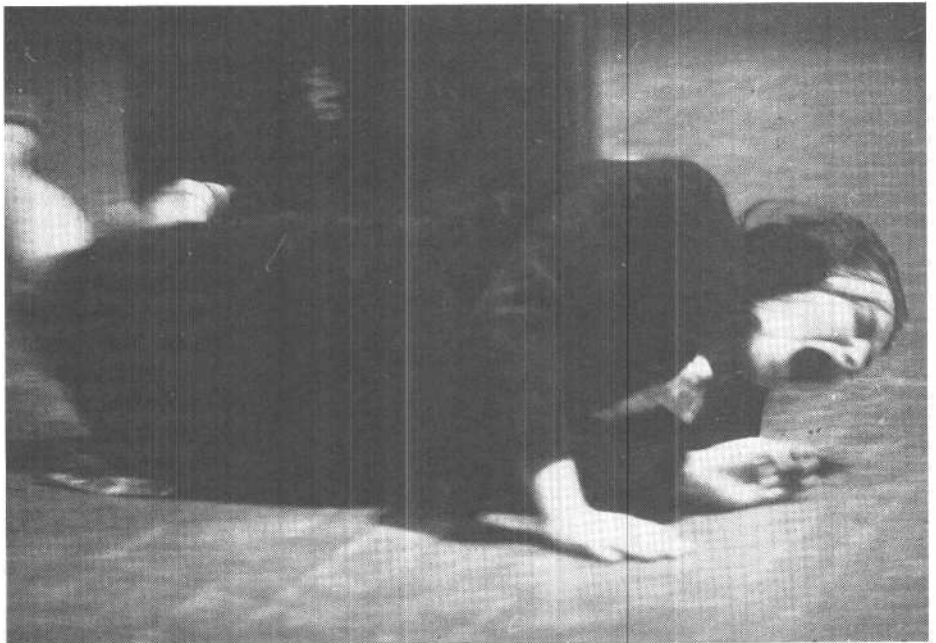
Illés Edit és Petri Anna a Stúdió K. Elektra című előadásban (Sörös Géza felvétele)

Pitz Katalin a Felütésben (Gödöllői Színhátszó Stúdió) (Túri László felvétele)

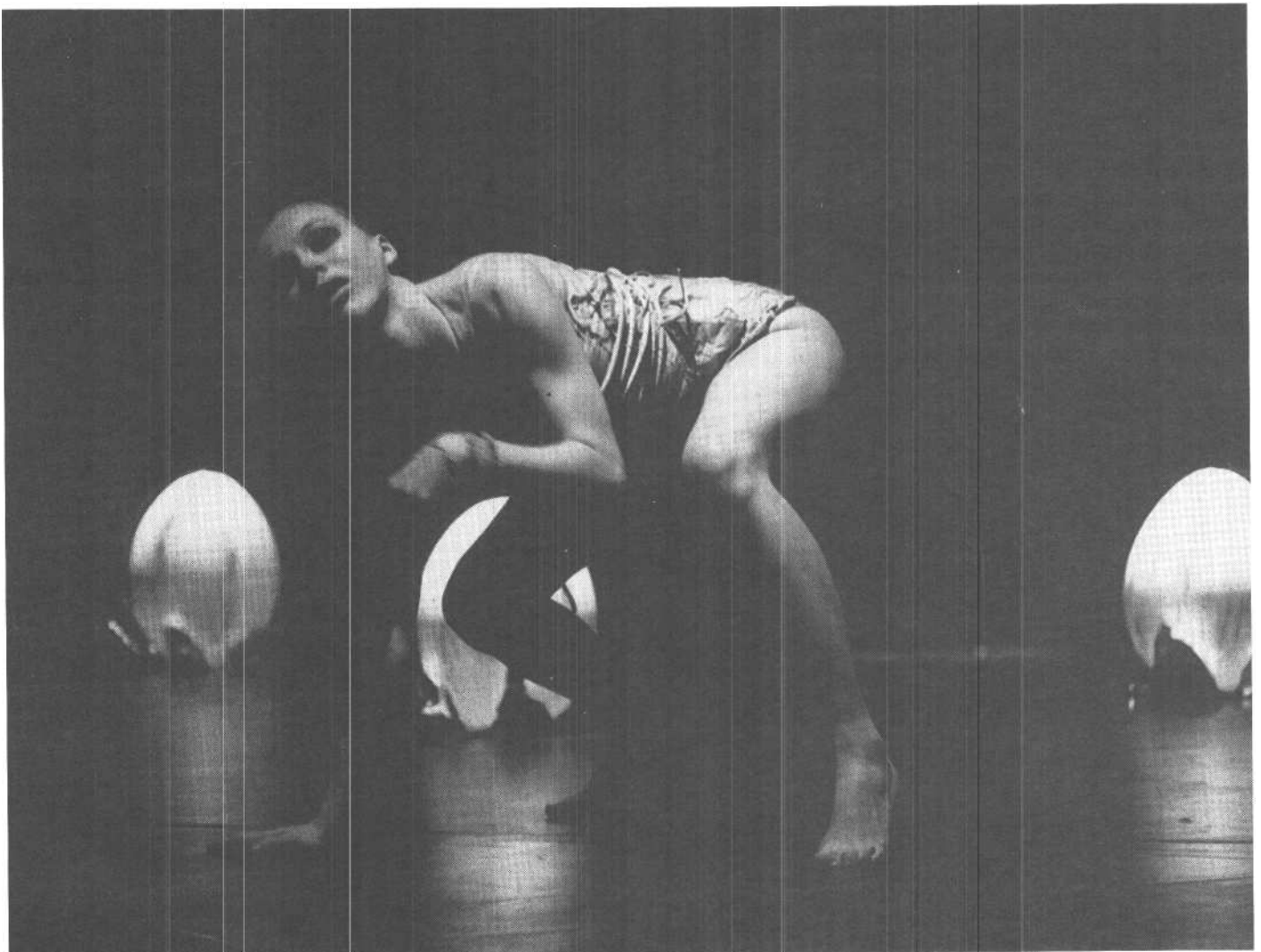
közül kik és milyen mértékben járultak hozzá a magyar színházművészet színéhez, esztétikai, formanyelvi, tartalmi megújításához.

Volt társulat, amely megmaradt az alternatívitás-amatőrség-félamatőrség körein belül; volt és van olyan, amely fokozatosan profi színházzá alakult; volt és van olyan, amely „összeházasodott” egy vidéki színházzal (most válnak) - de mind beépült a színházi struktúrába.

Jócskán akadnak olyan színházak is a Soros Alapítvány támogatottjai között, amelyek „normális”, „rendes” repertoárszínházak, csak éppen ehhez vagy ahhoz az előadáshoz nagyon hiányzott ennyi vagy annyi pénz: az Állami Báb-

Bozsik Yvette, a Természetes Vészek Kollektívájának táncosa (Korniss Péter felvétele)

Turul - az Artus Táncszínház előadása (Dusa Gábor felvétele)

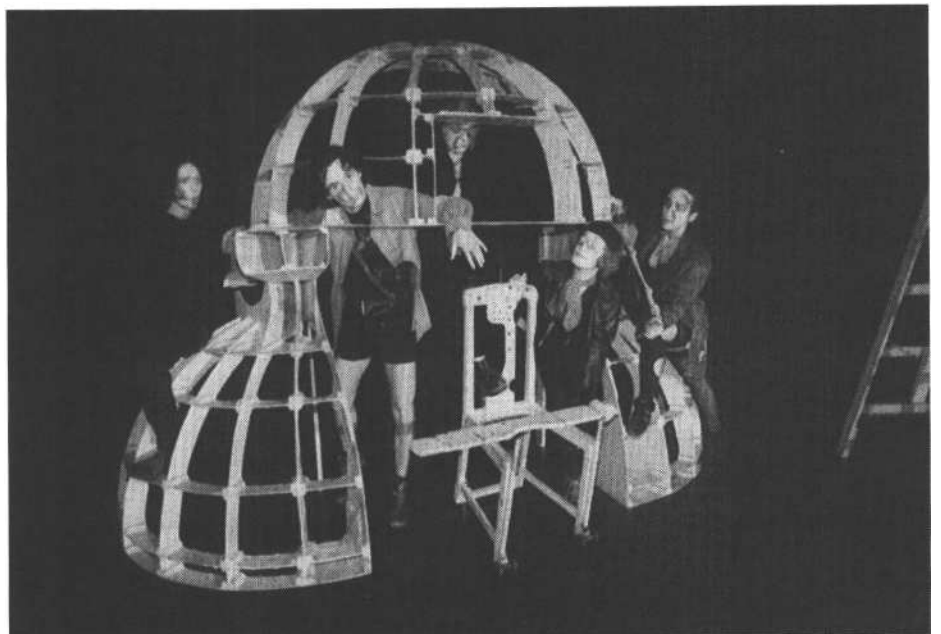

Suryakanta - az Arvisura Színház előadása (Szathmáry-Király Adámné felvétele)

színház, a Katona József Színház, a kaposvári Csiky Gergely Színház vagy a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház például.

Soros-pénz van abban is, hogy Bozsik Yvette egykor mint a Természetes Vészek Kollektívájának tagja, ma pedig önállóan a közönség elé léphet. De abban is, hogy Várszegi Tibor A mai magyar alternatív színházi törekvések című, igen-csak hiányt pótló kötete megjelent.

Jó sok Soros-támogatás van a mai magyar színházművészetben. Jó szemmel-érzéssel jó helyre tett Soros-forintok. Nem hiszem, hogy ma vagy bármikor, a meglehetősen gusztustalan vádaskodások remélhető halkultával is, szabadna, illene hallgatnunk erről.

Jelenet A Hold Színháza Völegény című előadásából